


Силабус курсу «Релігія у публічному просторі»	
Освітній ступінь – магістр Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 031 Релігієзнавство Освітньо-професійна програма «Релігієзнавство» Рік підготовки, семестр – 2 рік, 3 семестр Компонент освітньої програми: обов'язковий	
Кількість кредитів: 3 Дні занять: згідно з розкладом занять Консультації: згідно з графіком індивідуальної роботи Рік навчання: II, Семестр: III	
Мова викладання: українська	

Керівник курсу

ППП

Доктор історичних наук, професор **Бистрицька Елла Володимирівна**

Контактна інформація

elherman@ukr.net +380672578284

Опис дисципліни

Дисципліна “Релігія в публічному просторі” спрямована на формування у студентів базових теоретичних знань щодо зв'язку публічної політики і публічної релігії, проблем і перспектив їх діяльності та взаємодії як атрибутів демократичної держави та громадянського суспільства, розширення релігійної свободи, що впливає із цього взаємозв'язку. Основні акценти у вивченні курсу полягають у з'ясуванні тенденцій і закономірностей присутності релігії в публічній сфері, впливу релігійних спільнот і діячів на суспільно-політичні процеси країни; формування навичок толерантизації міжконфесійних і державно-церковних відносин як дієвого фактору публічної політики, спираючись на консолідуєчу функцію релігії; розуміння сутності публічних дискусій між релігійними організаціями і державою як механізмів вирішення актуальних питань у релігійній та політичній сферах; набуття навичок посередництва як суб'єктів публічної політики у взаємодії між суспільством і державою та релігійною сферою; розуміння сутності важливих історичних подій та їх впливу на суспільно-релігійні процеси; усвідомлення ролі релігійних інституцій та публічної політики у забезпеченні сталого розвитку держави в умовах глобалізації сучасного світу. Здобуті знання з дисципліни вироблятимуть у студентів вміння цивілізовано і професійно контактувати під час фахової діяльності з представниками інших релігій і конфесій,

підтримувати толерантні, гуманні стосунки з віруючими різних релігій, що сприятиме становленню громадянського суспільства, збереженню стабільності й безпеки України.

Навчальний контент

Теми	Результати навчання
Змістовий модуль 1. Історичний контекст, провідні тенденції сучасного розвитку та їх вплив на релігію в публічній сфері	
Тема 1. Предмет, завдання, методологія курсу “Релігія в публічній сфері”.	Знати предметну галузь дослідження дисципліни, її актуальність, сутність, специфіку, термінологію та методологію. Вміти аналізувати зв’язок публічної політики та публічної релігії
Тема 2. Ключові історичні події та їх вплив на суспільно-релігійні процеси: зарубіжний та український досвід.	Знати історичний контекст вагомих подій у становленні та розвитку світової цивілізації, їх вплив на суспільно-релігійні процеси. Сформувати знання про зв’язок між історичним, політичним, соціальним та релігійним вимірами у поступі людства. Вміти працювати з джерелами та аналізувати інформацію.
Тема 3. Вплив глобалізації, інтеграції та цифровізації на релігійне знання у публічній сфері, його трансформація в умовах сучасних викликів.	Знати сучасні тенденції та виклики у світовому розвитку, їх вплив на релігію у публічній сфері. Розуміти можливості, що дає сьогодення для трансформації релігійного знання, посилення його публічного виміру, незворотності релігійної плюралізації світу.
Тема 4. Релігійні інституції та публічна політика у забезпеченні сталого розвитку держави.	Сформувати знання про релігійні інституції та публічну політику як невід’ємні складові демократичної держави та громадянського суспільства, їх взаємодії та взаємозв’язку у забезпеченні сталого розвитку держави. Знати публічну роль релігії, особливості самоорганізації та мобілізації релігійних груп у реалізації інтересів на політичній арені. Усвідомлювати консолідуючу/деконсолідуючу роль релігії, її функцію у політичній активізації/інертизації суспільства.
Змістовий модуль 2. Публічна релігія у різних сферах суспільного буття: політиці, освіті, військовій організації, культурі	
Тема 5. Релігія у світовій та українській політиці	Усвідомлювати взаємозв’язок суспільно-політичних і релігійно-церковних трансформацій. Сформувати знання про релігію у світовій та українській політичній системах. Накопичити навички публічної діяльності консультативно-дорадчих та міжконфесійних об’єднань, ролі владних інституцій у визначенні та реалізації державної релігійної політики в Україні.

Тема 6. Релігійна свобода й толерантність українського суспільства як дієвий фактор публічної політики.	Володіти знаннями про здійснення свободи совісті і віросповідання в контексті релігійного багатоманіття України. Засвоїти мінімум правових знань про конституційні принципи свободи совісті, законодавчі акти, які служать основою державно-церковних і міжконфесійних відносин, визначають принципи функціонування церков і релігійних організацій.
Тема 7. Релігійна дипломатія як інструмент урегулювання суперечок і конфліктів.	Сформувати знання про роль релігійної дипломатії у міжнародних відносинах, вирішенні суперечностей у взаємовідносинах між державою та релігійними інституціями.
Тема 8. Релігійна складова в окремих галузях суспільного життя України: освіта, військова і культурна сфери.	Володіти знаннями про роль релігійного чинника у різних сферах суспільного буття. Знати про релігійну освіту, присутність релігії у військовій та культурній галузях.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК-1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК-2	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК-8	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК-9	Цінування і повага різноманітності та мультикультурності.
ЗК-10	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
СК-1	Здатність критично осмислювати проблеми у сфері релігієзнавства і на межі галузей знань, аналізувати наукові здобутки та результати релігієзнавчих напрямів і шкіл.
СК 3	Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення у галузі релігієзнавства, розв'язувати сучасні релігієзнавчі проблеми.
СК 5	Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі релігієзнавчого знання.
РН 4	Оцінювати і критично аналізувати державно-конфесійні, міжконфесійні та міжрелігійні відносини, стан релігійної свободи і релігійної безпеки в Україні та світі.
РН 5	Вміти виявляти потенційні зв'язки предметних знань релігієзнавства і застосовувати їх у процесі аналізу актуальних суспільних проблем.
РН 6	Ефективно взаємодіяти у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різних рівнів, релігійними організаціями, віруючими й невіруючими особами.
РН 7	Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями та школи класичного і сучасного релігієзнавства.
РН 8	Вміти виявляти сучасні тенденції співіснування різних релігій і конфесій в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу; систематизувати факти релігійного життя суспільства; інтерпретувати релігійні події та явища на основі розуміння специфіки впливу релігії на суспільні процеси.
РН 9	Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань релігієзнавства до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

PH10	Приймати ефективні рішення при розв'язанні складних задач і проблем релігієзнавства та у ширших контекстах, зокрема в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.

Літературні джерела

1. Казанова Х. Релігія в сучасному світі: плюралізм, секуляризація, глобалізація / переклад з англ. Романа Скакуна. Львів: Видавництво Українського католицького університету. 2019. 348 с.
2. Казанова Х. По той бік секуляризації. Релігійна та секулярна динаміка нашої глобальної доби. Переклад О. Панич. К., 2017. 264 с.
3. Волковський В. Чому ми боїмося релігії у політиці? Хосе Казанова. По той бік секуляризації. Релігійна та секулярна динаміка нашої глобальної доби / Пер. з англ. Олексія Панича. К., 2017. 264 с.
4. Релігія в сучасному світі. Репортаж з публічної лекції Хосе Казанови та презентації нової книги // Режим доступу: <https://oou.org.ua/2019/03/07/religiya-v-suchasnomu-sviti-reportazh-z-publichnoyi-lektsiyi-hose-kazanovy-ta-presentatsiyi-novoyi-knygy/>.
5. Титаренко В., Филипович Л. Публічна політика і публічна релігія в парадигмі релігійної свободи // Релігійна свобода. № 22–23. С. 41–53.
6. Особливості релігійного і церковно-релігійного самовизначення українських громадян: тенденції 2010-2018 рр. (інформаційні матеріали) (2018). Київ: Razumkov centre. 78 с.
7. Майдан і Церква: хроніка подій та експертна оцінка (2014). Упорядники Л.Филипович і О.Горкуша. К.: Саммит-Книга. 656 с.
8. Кошкіна С. Майдан. Нерозказана історія. К., 2015. 432 с.
9. Особливості релігійного і церковно-релігійного самовизначення українських громадян: тенденції 2010–2018 рр. (інфор. матеріали) (2018). Київ. 78 с.
10. Особливості релігійного і церковно-релігійного самовизначення українських громадян: тенденції 2010–2018 рр. (інфор. матеріали) (2018). Київ. 78 с.
11. Телешун, С. Що таке публічна політика? 2012, Грудень 26 // Режим доступу: http://www.vidkryti-ochi.org.ua/2012/12/blogpost_26.html.
12. Титаренко О.Р. Релігійні відносини в контексті становлення громадянського суспільства та публічної політики (політико-філософський аналіз) // Науковий вісник Чернівецького університету, випуск 464–465. Філософія. 2010. С. 169–173.
13. Филипович, Л. Релігійні питання у програмах кандидатів у президенти 2019: переважають загальні слова або байдужість 2019. // Режим доступу: https://risu.org.ua/ua/index/expert_thought/an_alytic/75250/.
14. Филипович, Л.О., Титаренко, В.В. Публічна релігія і публічна політика в Україні: зовнішні та внутрішні ризики. В Інституалізація публічного управління в Україні в умовах євроінтеграційних та глобалізаційних викликів: матеріали щорічн. Всеукр.наук.-практ.конф.за міжнар.участю: у 5 т. / за заг.ред. А.П.Савкова, М.М.Білінської, О.М.Петрос. Київ: НАДУ. 2019. т. 2. 107–109.
15. Адемічне релігієзнавство. Підручник /За наук. ред. проф. А. Колодного. К.: Світ Знань, 2000. 862 с.
16. Релігієзнавчий словник / За ред. А. Колодного і Б. Лобовика. К.: Четверта хвиля, 1996. 392 с.
17. Релігієзнавство: Підручник /За ред. В. І. Лубського, В. І. Теремка. К.: Академія, 2000. 408 с.
18. Религиоведение. Хрестоматия. М., 2000.
19. Яроцький П. Л. Релігієзнавство (сучасні релігійні процеси у світі й Україні): підручник. К.: Кондор-Видавництво, 2013. 442 с.

20. Історія релігії: Збірник документів і матеріалів / Упорядники: Е.Бистрицька, І. Зуляк. Тернопіль: Астон, 2003. 524 с.
21. Головащенко С. Історія християнства: курс лекцій. Навчальний посібник. К.: Либідь, 1999. 352 с.
22. Головащенко С. Біблієзнавство. Вступний курс. К.: Либідь, 2001. 496 с.
23. Історія релігії в Україні: Навчальний посібник /А. М. Колодний, П. Л. Яроцький, Б. О. Лобовик та ін. К.: Т-во «Знання», 1999. 735 с.
24. Історія релігії в Україні: у 10-ти т. // Редкол.: А. Колодний та ін. К., 2001–2013.
25. Здіорук С. І. Суспільно-релігійні відносини: виклики України XXI століття. К.: Знання України, 2005. – 552 с. // Режим доступу: http://old.niss.gov.ua/book/Zdior_book/index.htm.
26. Митрохин Л.Н. Политика и религия. М., 1991. 318 с.
27. Мчедлов М.П. Политика и религия. М., 1997. 287 с.
28. Журне Ш. Христианские требования в политике. К., 1998. 150 с.
29. Загальна декларація прав людини. К., 1995. 43 с.
30. Церква, суспільство, держава у протистоянні викликам і загрозам (інформаційні матеріали). Київ, 2017. // Режим доступу: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2017_Religiya.pdf.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів та відповідно до критеріїв якості знань). Перескладання модуля відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20 %.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються не більше 5 балів. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Змістовий модуль 1 (тема 1–4) – усне опитування, рецензії, робота з джерелами, есе, тести	40
Змістовий модуль 2 (тема 5–8) – усне опитування, рецензії, робота з джерелами, есе, тести	40
Підсумковий контроль (теми 1–8) – тести	20